

## "יד על הדופק": דוח תקופתי מארגוני הנוכחות המגינה, אוגוסט 2026

דוח זה מבוסס על דיווחים של פעילי "נוכחות מגינה" – אקטיביסטים ואקטיביסטיות שעומדים לצד קהילות פלסטיניות מותקפות בגדה המערבית ובבקעת הירדן. הדוח מתפרסם אחת לחודש. [למידע נוסף לחצו כאן](#).

כתבה: שחר שלוח, האגודה לזכויות האזרח, ספטמבר 2026.

[סיכום אוגוסט 2026](#)

[ניתוח מגמות מתעדכן](#)

## סיכום אוגוסט 2026

### אלימות ישירה

**תקיפות פיזיות חמורות:** בג'נתה, פעילים ומפגינים הותקפו באלות על ידי מתנחלים, כלי רכב נשרפו וזכויות נופצו, ונפצעו חמישה פלסטינים ובהם שני פצועי ראש. בטובא, האירוע החמור ביותר בחודש אוגוסט כלל שריפת בתים על יושביהם ותקיפה אלימה של ילדים, נשים וגברים. בחדידה תועדה פעילות לילה מאיימת של עשרות חיילים וחיילות (כ-70-80 להערכת הפלסטינים), שנכנסו לחצרות, לקחו טלפונים והפרידו בין הגברים לבין הנשים והילדים, בליווי איום מפורש שבפעם הבאה "נהרוס כאן הכל". בחמרה תועדה הכאת תלמיד שיצא מוקדם לבחינת בגרות, על ידי מתנחל שהמתין לו מעבר למחסום.

**הריסת בתים בידי מתנחלים ולא רק בידי המינהל האזרחי:** בפאתי דומא, דחפור של מתנחלים, ללא ליווי צבאי, הרס שני בתים של משפחות שגורשו קודם לכן. שני פעילים שהגיעו לתעד הותקפו וצמיגי רכבם נחתכו; המשטרה שהגיעה לאחר מכן לא לקחה פרטים מזהים מנהג הדחפור או מהתוקפים.

**המשך הטרדה סביב בתי תושבים ספציפיים:** רועים וטרקטורונים ממשיכים להגיע בקביעות לביתו של תושב בדואי שנעקר לדומא לאחר שגורש מביתו, וכן למשקים ובתים בשג'ארה, בהתקפות בכל שעות היממה.

### פגיעה בחקלאות: מטעים, מרעה ומים

**הרס מטעים וחסמת גישה אליהם:** במאחז ד'הור שבאזור דיר איסתיא בשטח B, מתנחלים ניסו שוב ושוב לחסום את דרכם של חקלאים לאדמותיהם, וכיסו שטחי מטעי זית בשפוכת עפר וסלעים, ככל הנראה כדי להרחיב את המאחז הסמוך לקראת קרוואנים נוספים. באלקעדה, מתנחלים ממאחז נוסף ממשיכים להשחית מטעים באופן שוטף, וכשפעילים מלווים חקלאים הם כמעט תמיד מסולקים באמצעות צו שטח צבאי סגור. בוואדי קנה נמשכה האלימות כלפי חקלאים במשך כחצי שנה עד למעצר שני מתנחלים. בעוג'ה, בחלק שבשטח A, ילדי מתנחל הלכו עם עדר עזים בכרם זיתים השייך לפלסטינים; קריאה לצבא ולמשטרה לא נענתה, בעוד פעיל שהגיע לתמוך בתושבים נעצר בטענה שנסע דרך שטח A. זה אירוע שמשלב פגיעה בחקלאות יבולים, שימוש הרסני בצאן ואכיפה בררנית בשטח A.

**פגיעה שיטתית במרעה:** ביקורי מתנחלים אינטנסיביים במתחם קהילת סמרה (עד שמונה פעמים ביום) פסקו רק לאחר פנייה ישירה למפקד צבאי. בחומסה, מתנחלים מנסים לגרש עדרים, במיוחד כשרועים מגיעים לגבעות הדרומיות, כשההתעללות מתעצמת ככל שהרועים מצליחים להתרחק יותר מהבית. באל-מע'ייר ובאבו פלאח תועד אירוע שוד כבשים בהשתתפות

הצבא, שבו צלפים ירו למוות בשני נערים פלסטינים. הפגיעה במרעה נעשית גם באמצעות מבצעי גידור נרחבים של המתנחלים, שכולאים את הפלסטינים בשטחים מצומצמים.

**פגיעה במקורות מים:** בחומסה מתועדת חבלה מתמשכת בברז ובמנוע של נקודת המים שממנה מובאים מים לרועים באמצעות מכל נגרר. בא-טאויל שבמרכז הגדה נמשכת ההסלמה: בהמשך לפלישות עדרי מתנחלים ביולי, באוגוסט החלו המתנחלים לרוקן את בורות המים של הכפר, במקביל להרחבת המאחז הלא חוקי ולתגבור העדרים בבקר בנוסף לצאן. זהו המשך של פרויקט שלילת המים מהקהילה, שנמשך כבר כמה חודשים. גם בראס אל-אחמר נמשכת הפגיעה השיטתית במקורות המים, שנעשית בשילוב עבודות מתוכננות של הצבא במסגרת הקמת מכשול "חוט השני", מיזמי הרס לא מתוכננים של הצבא, ועבריינות אזרחית.

### **שת"פ גלוי בין הצבא לבין המתנחלים**

**אישור מוסדי לפעולה לטובת מתנחל בודד:** קהילה בצד הדרומי של הכפר ג'פתליק קיבלה אולטימטום לעזוב, ולאחר מכן עלו טרקטורים לשטח; שוטר אמר בפירוש שהפעולה חוקית ומאושרת על ידי הצבא לשם הקמת חווה במקום. פעיל שנכח בשטח אחר, מצפון ליריחו, שמע את אחד מהאזרחים שהפעילו טרקטורים שואל את המתנחל היוזם "אבל מי משלם לי?" – סימן לכך שאפילו למבצעי הפעולה לא היה ברור מי עומד מאחוריה בפועל. יש לציין שכמה ימים קודם, אותו מתנחל ואנשיו התחפשו לחיילים כשהרסו בתים באישון ליל, ולאחר מכן חפרו בעצמם, בגיבוי צבאי גלוי, בורות לקבורת ההריסות ואמרו שהם מתכננים נטיעת מטע תמרים במקום.

**חסימת כביש והשתתפות ישירה בשוד:** הצבא חסם את הכביש היחיד הפתוח לכפרים אל-מע'יר ואבו פלאח, ירה גז מדמיע, ושיתף פעולה עם מתנחלים באירוע שוד כבשים שבו נהרגו שני נערים מאש חיה.

### **פריסה דינמית של מתנחלים בין אזורים**

תועדו מספר מקרים שבהם אותם אנשים, עדרים או בעלי חיים עברו בין אזורי פעילות לפי הצורך: אל טייבה הועבר עדר גמלים ייעודי (יחד עם רועהו) מראס עין אל-עוג'ה, מתוך הבנה שגמלים זקוקים פחות למים או לצל, טובים בפגיעה בעצים (גם כאלה שאינם חשופים לנזקי צאן ובקר) וכן קשה יותר להבריא או לעצור אותם בהשוואה לצאן. נראה שטייבה הופכת לנקודה חמה של אלימות, אולי בגלל השליטה של אחד המתנחלים באזור וריבוי מתחמי העקורים. בסמרה, מתנחלים ותיקים שהוזזו לשטחי A ו-B פינו את מקומם לנוער חדש "לא משופשף". בדומא, מתנחל ספציפי שנעדר תקופה חזר לפעילות, ובחזרתו הוביל להחרפה בכל הטקטיקות המוכרות באזור בו-זמנית, כולל מעורבות מתנחלים במעצרי פלסטינים. סביב ימי עימות גדולים באזור אחר, עין עינא, נרשמה ירידה זמנית בפעילות במאחזי דומא, ככל הנראה בעקבות מעבר כוח אדם לתמיכה שם.

### **פגיעה ברכוש וגניבה**

לצד הפגיעה הישירה בחקלאות תועדה גם גניבת ציוד, ובכלל זה משאבות מים מבארות, מזגנים ורכוש נוסף מבתיים שהרס מתנחל סמוך ליריחו, והחרמת עדר מהמאחז בד'הור בידי הצבא.

### **שימוש בבעלי חיים כאמצעי הטרדה**

מעבר לגמלים בטייבה, מתועד גם שימוש בבקר בהיקף ניכר: בחדידיה, מתנחלים גזלו שטחי מרעה עצומים הפלסטינים, והעלו עליהם את עדרי הבקר שלהם. כפי שתיארה זאת אחת הפעילות: "לא צריך להרביץ, מביאים עוד פרות", כלומר עצם הנוכחות המתמשכת של העדר, ולא רק אלימות ישירה, משמשת ככלי להפעלת לחץ על הקהילה.

## **מנעד האכיפה: מהיעדר מוחלט ועד אכיפה חלולה**

**היעדר תגובה מוחלט לפלישות בפועל:** בעוג'ה, קריאות למשטרה על פלישת עדרי מתנחלים לשטחים חקלאיים פלסטיניים אינן זוכות למענה כלל, גם כשמתריעים על כך בזמן אמת.

**"אכיפה" מהירה נגד פעילים דווקא:** בעוג'ה, רבש"ץ מהתנחלות באזור הזעיק צבא למיקום שאינו באחריותו לשם סילוק פעילים, פעמיים באותו חודש; באירוע נפרד, מתנחלים הקפיצו משטרה על סמך צילום רחפן שבו זיהו פעיל בשטח פתוח. הפעיל נלקח על ידי השוטרים ובהמשך שוחרר ללא תנאים.

**צווים כמכשיר גמיש, לא מסגרת עקבית:** בדומא, צו שטח צבאי סגור הוצא בנוכחות מתנחל מהאזור ולא נאכף בהמשך; צו הפסקת עבודה הודבק על גדר שהמתנחלים בנו, ללא כל אכיפה בפועל. במקביל, באותו אזור ובאותו חודש, הצבא כן גירש מתנחלים משטחי פלסטינים בכמה הזדמנויות נפרדות, ולפי מקור פנימי אף התקבלה החלטה רשמית שלא לאפשר למתנחלים לרעות קרוב לבתים. כלומר באותה זירה מתקיימים גם אכיפה אמיתית וגם התעלמות מוחלטת, תלוי בזהות המתנחל המעורב.

**אכיפה שמתרחשת אך נעצרת באמצע:** בוואדי קנה, אחרי כחצי שנה של אלימות, שני מתנחלים ממובילי התקיפות נעצרו ונחקרו, עדויות רבות נגבו נגדם, אך הם שוחררו ללא כל תנאי הגבלה. רמת האלימות בוואדי ירדה בעקבות המעצר, אך המתנחלים ממשיכים להגיע למקום כרגיל.

**מעצרים נקודתיים שהובילו להקלה:** מעצר נערים מחווה ספציפית שתקפו תושבים באזור שעב אל-בוטום ורכיז, וכן מעצר משתתפים בפוגרום בטובא ובתוואני, הביאו לירידה זמנית באלימות באותם אזורים.

## **הריסות ואכיפה "חוקית" מסיבית**

לצד הדפוסים הנקודתיים, מדווח על גל הריסות מסיבי בפח'ית ובעיקר בכפר תבאן שבמסאפר יטא, שנהרס על ידי הצבא כמעט כליל, ללא התרעה מוקדמת שיכלה לאפשר לתושבים להציל רכוש. במקביל מתואר מאמץ של מתנחלים לערער משפטית על בעלות תושבי אום אל-ח'יר על אדמותיהם, כהכנה אפשרית להריסת הכפר כולו. זהו שימוש בכלים "חוקיים" (צווי הריסה, הליכי בעלות) כשלב נוסף באותה אסטרטגיה שכבר זוהתה באזורים אחרים.

## **אירועים חריגים**

**שחרור ממעצר מינהלי בעקבות ערעור:** תושב אל-מראג'ם ששהה במעצר מינהלי כחודש שוחרר, מה שתואר כ"חריג מאוד". ההסבר המוצע: מעורבות ישירה של מתנחלים מקומיים בהפעלת השב"כ עצמו, לא רק הצבא והמשטרה, הייתה חריגה מספיק כדי לעורר בעיה גם בתוך המערכת המשפטית הצבאית.

**סגירת ערוץ תקשורת קהילתי בזמן פשיטה:** בדומא, קבוצת וואטסאפ ששימשה להעברת מידע בין התושבים בזמן אמת על פלישות נסגרה תוך כדי פשיטה צבאית על הכפר; עצורים מאותו לילה שוחררו ללא אישום.

**התגייסות קהילתית הדדית:** במסאפר יטא, לצד ההרס הייתה התגייסות של אנשי הקהילה לסיוע הדדי בזמן אירועים ובשיקום לאחריהם, יחד עם המשך פעילות חינוכית (מלגות לסטודנטים, ציוד לתלמידים בשיתוף עם קהילה ח'ורה מצדו השני של הקו הירוק) חרף חוסר דאות לגבי המשך הלימודים.

## ניתוח מגמות מאי-אוגוסט 2026

### 1. המעטפת החוקית: מאכיפה סלקטיבית לאישור פעיל של אינטרס פרטי

הניתוח מהחודש שעבר הצביע על כך שאכיפת החוק בררנית או חסרה, למעט מקרים שבהם היא מגיבה לתיעוד ולחשיפה תקשורתית. באוגוסט, האירוע בג'יפליק שתואר לעיל מצביע על שלב חמור יותר: שוטר אישר בפנה מלא ש"יש אישור מהחטיבה" להקמת חווה פרטית על אדמה שממנה גורשה קהילה, כלומר אישור מוסדי מוצהר לפעולה לטובת מתנחלים; שאלתו של הפועל "אבל מי משלם לי?" מרמזת על המרחב האפור הרחב שבין מתנחלים לצבא, פרטי ומדינתי. אותו מתנחל הוא מרכזי גם באירוע קודם שבו הרס בתים ולאחר מכן חפר בעצמו, בגיבוי הצבא, בורות לקבורת ההריסות והסתרת הראיות. התמונה השלמה של המעטפת החוקית לאורך ארבעת החודשים היא ספקטרום: מהיעדר אכיפה (מאי-יוני), דרך אכיפה בררנית שמכוונת נגד פעילים ולא נגד מתנחלים (יולי), ועד אישור פעיל ומוצהר של פעולה לטובת מתנחל בודד (אוגוסט). ההסלמה איננה רק בעוצמת הפגיעה בשטח, אלא בנכונות ההולכת וגדלה של המערכת להצהיר בגלוי על שיתוף הפעולה.

### 2. ההתערבויות: לא כל הצלחה מולידה שינוי בר-קיימא

ניתוח מאי-יולי הציע שהתערבויות חיצוניות בלתי צפויות הן שמניבות שינוי אמיתי, אך שהמערכת – כוחות הביטחון, מנגנוני המדינה והמתנחלים – מוצאת דרך לנטרל אותן ברגע שהן הופכות שגרתיות. דוח אוגוסט מוסיף נדבך: גם כשההתערבות עצמה מצליחה חלקית, התוצאה עשויה להתפוגג. כך בוואדי קנה, שם האלימות אמנם ירדה בעקבות מעצרם של שני מתנחלים, אך הם שוחררו ללא כל תנאי מגביל וממשיכים להגיע לאזור כרגיל. זה שונה מהותית מהאנומליה החיובית שזיהינו במאי-יוני (מעצר שהוביל לירידה ממשית ומתמשכת), ומלמד שיש דרגות ביניים: לא רק "התערבות שעובדת" מול "התערבות שמנוטרלת", אלא גם התערבות שמצליחה חלקית ולזמן מוגבל בלבד. לעומת זאת, השחרור ממעצר מנהלי במראג'ים באוגוסט מדגים שוב את הקצה החיובי: כשמעורבות המתנחלים בתהליך המשפטי עצמו (הפעלת השב"כ) חוצה סף מסוים, גם המערכת הצבאית-משפטית מזהה בעיה ומגיבה. אירוע נוסף מאוגוסט מוסיף דוגמה מטרידה לציר הזה: סגירת ערוץ תקשורת, קבוצת וואטסאפ שבה העבירו ביניהם מידע בזמן אמת על פלישות, תוך כדי פשיטה צבאית על הכפר. זהו מקרה שמרחיב את טווח המטרות שהמערכת פועלת נגדן: לא רק ניסיונות תיעוד או משפט מבחוס, אלא גם יכולת התארגנות והתרעה פנימית של הקהילה עצמה.

### 3. מדפוס מבוסס-אירוע לדפוס מבוסס-תשתית, כשגם בעלי חיים משמשים כתשתית:

הניתוח הקודם זיהה מעבר מהטרדה יומיומית לתשתית קבועה, שממשיכה להרתיע גם בלי מאמץ נוסף. דוח אוגוסט מאיר גרסה נוספת (אך לא חדשה) של אותו עיקרון: שימוש בבעלי חיים כתשתית מרתיעה קבועה. כך למשל התגבור המתמיד של עדרי הבקר בחדידיה ("לא צריך להרביץ, מביאים עוד פרות"), והעברת עדר הגמלים מראס עין אל-עוג'ה לטייבה, מתוך הבנה שמאפייניו הפיזיים של הגמל יעילים למטרת כיבוש: עמידות, קושי בסילוק, ונזק ישיר לעצים (גם כאלה שאינם חשופים לנזקי צאן ובקר). בשני המקרים, הנוכחות המתמשכת של בעלי החיים עצמם, ולא רק אלימות אנושית, היא שמייצרת את הלחץ המתמיד. זהו המשך ישיר לתובנה ממאי-יולי: השקעה חד-פעמית בתשתית מניבה החזר מרתיע מתמשך, בדיוק כמו גדר או מאחז. השימוש המתנחלי במינים שונים של יונקים אוכלי עשב – עזים, כבשים, בקר וגמלים – נותן כיסוי להשמדת מגוון סוגי צומח ומאפשר לחסל הן צמחייה עשבונית בשטחי מרעה ושדות מעובדים (grazing), והן עצים ושיחים בשטחי מרעה ומטעים (browsing). חיות המשק, שלכאורה מהוות חלק ממשק חקלאי, מגודלות לשם השתלטות על שטחים, קבלת הקצאות מרעה וקבלת מענקים מהמדינה לכל ראש. הצד הנגדי של השימוש בבעלי חיים הוא פגיעה בבעלי החיים של הפלסטינים באמצעות גידור ושליטת שטחי מרעה (נוסף לגניבות ולדריסות שמדווחות מדי פעם).

#### **4. פריסת משאבים דינמית בין אזורים**

ניתוח מאי-יולי זיהה ביזור בין גורמים שונים שיוצר עקביות בתוצאה חרף היעדר יד מכוונת גלויה. דוח אוגוסט חושף ממד נוסף: הביזור אינו סטטי אלא דינמי ומנוהל. במקומות שונים, עדר גמלים הועבר לפי צורך תפעולי; מתנחלים ותיקים הועברו לשטחי A ו-B והוחלפו בנוער חדש "לא משופשף"; ומתנחל ספציפי שנעדר תקופה חזר לפעילות ובחזרתו הצית מחדש את הטקטיקות המוכרות באזור בבת אחת. במקביל, ירידה זמנית בעוצמת הפעילות באזור אחד חפפה לעימותים גדולים באזור אחר, מה שמרמז על ניווד כוח אדם בין זירות לפי צורך. דוח אוגוסט גם מציע השערה זהירה לגבי פגיעה מוגברת באזור מסוים: טיבה נראית כ"נקודה חמה" בשל השילוב בין שליטתו של מתנחל ספציפי באזור לבין ריבוי מתחמי עקורים סמוכים, כלומר תנאי רקע קבועים שמעודדים ריכוז פעילות דווקא שם.

#### **5. מגמה חיובית – התגייסות קהילתית**

בניתוח הקודם התייחסנו להתגייסות קהילתית במסאפר יטא כממצא שראוי לציון. בדוח אוגוסט אותה התגייסות ממשיכה ומתועדת שוב, לצד המשך פעילות חינוכית קהילתית, וזאת דווקא באותו חודש שבו מתועד גל הריסות מסיבי.

#### **תמונת-על**

לאורך ארבעת החודשים מצטיירת מערכת שלא רק מתעצמת אלא הופכת מתוחכמת יותר בכלים שלה: היא לומדת להצהיר בגלוי על שיתוף פעולה כשזה משתלם, ממירה אלימות אנושית חוזרת בהשקעה בתשתית קבועה, כולל תשתית ביולוגית שנבחרת במכוון על פי יתרונותיה התפעוליים, מנהלת ניווד דינמי של משאבים אנושיים ובעלי חיים בין זירות תוך ניצול תנאי רקע גיאוגרפיים-דמוגרפיים קבועים, ומגלה עמידות אפילו מול הצלחות אכיפה חלקיות. נקודות האור הבוודות (מעצר שמצליח, ערעור משפטי מוצלח, התגייסות קהילתית) ממשיכות להתקיים לצד המערכת הזו, אך רובן נותרות מוגבלות בזמן או בהיקף. אוגוסט מוסיף תובנה חדשה: המערכת אינה מסתפקת בנטרול ניסיונות תיעוד ואכיפה חיצוניים, אלא פועלת גם ישירות ובגלוי נגד יכולות ההתרעה וההגנה העצמית שהקהילות הפלסטיניות מפתחות, כפי שמעידה סגירת ערוץ התקשורת הפנים-קהילתי בדומא.